

- **Voortgang Warmtewet 2**

Dank voor gelegenheid om op 7 oktober met een delegatie van E-NL o.l.v. Medy v/d Laan te praten met EZK. Inzicht gekregen in de drie varianten die Wiebes op 8 oktober ging voorleggen met VNG, IPO en UvW. Wij hadden op 7 oktober diverse vragen of variant 3 juridisch haalbaar en werkbaar is. Daar hebben wij nadere toelichting op gevraagd van een externe partij. Uiteraard zullen we de bevindingen delen.

- Je kan aangeven dat op 7 oktober is afgesproken dat nog nader wordt uitgewerkt hoe precies de samenwerking in een joint venture-situatie kan plaatsvinden. Over een paar weken zal hierover opnieuw een gesprek plaatsvinden met E-NL. We zien de nadere toelichting met belangstelling tegemoet.

- **Kabinetbrief over duurzaamheidskader biomassa verwacht op 16 oktober.**

Wanneer brief zoals gepland op 16 oktober naar Kamer is willen we graag van gedachten wisselen over mogelijke aandachtspunten en betekenis voor investeringsprojecten.

### Toelichting

#### **Het duurzaamheidskader**

- De inzet van biomassa is noodzakelijk om de transitie naar een klimaatneutrale economie mogelijk te maken.
  - Uitgangspunt daarbij is dat alleen duurzame biograndstoffen een bijdrage aan die transitie kunnen leveren.
  - Duurzame grondstoffen moeten uiteindelijk zo hoogwaardig mogelijk moeten worden ingezet.
- Het kabinet heeft om dit te borgen recent het duurzaamheidskader biograndstoffen aangeboden aan de Kamer
- In dit kader omarmt het kabinet het SER-advies. Daarmee worden de principes vastgelegd hoe zorgvuldig met biograndstoffen kan worden omgegaan, zowel aan de beschikbaarheids- als aan de toepassingskant;
- De uitvoering van de acties zullen de komende jaren zijn beslag krijgen in de Uitvoeringsagenda biograndstoffen.

#### **Biograndstoffen voor energie**

- Ten aanzien van de inzet van biograndstoffen voor elektriciteit en basislast warmte is afgesproken dat de inzet van biograndstoffen in deze sectoren af zal nemen.
- Voor elektriciteit continueert het kabinet het bestaande beleid om geen subsidies meer af te geven voor de productie van uitsluitend elektriciteit uit biograndstoffen.
- Voor warmte richt het kabinet zich op een voortvarend afbouwpad voor de inzet van houtige biograndstoffen met een gelijktijdige opbouw van alternatieven langs drie sporen:
  - Afbouw subsidie: eind dit jaar volgt een eindjaartal voor de subsidie op de productie van lage temperatuurwarmte (gebouwde omgeving/ glastuinbouw) uit houtige biomassa in de uitfaseerstrategie houtige biomassa. De ambitie is om deze subsidies zo snel als dat haalbaar en betaalbaar mogelijk is af te bouwen. Om dit te waarborgen is PBL gevraagd om advies uit te brengen over de effecten van het uitfasen van biomassa op de haalbaarheid/ betaalbaarheid van de Klimaatdoelen.
  - Opbouw alternatieven: het kabinet zet in op opbouw van betaalbare alternatieve warmtebronnen, zoals geothermie, restwarmte, maar ook individuele opties als de hybride warmtepomp. In 2021 volgt hierover een warmtebronnenstrategie.
  - Beheerst inzetten houtige biograndstoffen: het kabinet zal decentrale overheden en warmtenetontwikkelaars wijzen op het belang van het beheerst omgaan met houtige biograndstoffen en de noodzaak om lock-ins te voorkomen.

- **Kernenergie**

Reflectie op recente ontwikkelingen en wat verwachtingen zijn van marktconsultatie.

### Toelichting

#### **Beleid kernenergie**

- Kernenergie wordt als onderdeel van de energiemix niet uit gesloten, hetgeen ook zo is opgenomen in het Klimaatakkoord. Dit past ook bij het uitgangspunt 'sturen op CO2'.
- Dat houdt in dat marktpartijen die aan alle randvoorwaarden voldoen - zoals nucleaire veiligheid en voldoende financiële reservering voor ontmanteling en verwerking van afval - in aanmerking kunnen komen voor een vergunning voor de bouw van een kerncentrale. Vergunningverlening door ANVS

- Verschillende studies laten voor 2050 zien dat kernenergie een kosteneffectieve mogelijkheid kan zijn en dat een positieve business case op lange termijn tot de mogelijkheden kan behoren. *N.B. De enige, nog operationele, kerncentrale in Nederland, de kerncentrale Borssele is in 1973 in bedrijf gegaan.*

### **Beleid Borssele**

- De minister van EZK gaat verkennen of Borssele na 2033 veilig en verantwoord langer open kan worden gehouden. De vergunninghouder van Borssele heeft laten weten dat er op grond van eerdere studies technisch geen belemmeringen lijken te zijn. Dit dient echter nog wel in meer detail uitgezocht te worden.
- Op grond van de motie van Mulder/Harbers, die verzoekt om de Kernenergiewet vooruitlopend aan te passen, gaat MEZK met de staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat in overleg om de nodige stappen hiertoe te bezien.
- Ook gaat hij aan de Zeeuwse bestuurders vragen hoe zij tegenover levensduurverlenging van Borssele staan. Draagvlak is belangrijk in de overwegingen rondom de levensduurverlenging.

### **Marktconsultatie nucleair n.a.v. motie**

- Hiernaast is er nog de motie Dijkhoff c.s. die de regering verzoekt om een marktconsultatie te houden onder welke voorwaarden marktpartijen bereid zijn te investeren in kerncentrales in Nederland, te onderzoeken welke publieke ondersteuning daarvoor nodig is en te verkennen in welke regio's er belangstelling is voor de realisering van een kerncentrale.
- Indien uit de analyse zou blijken dat kernenergie in Nederland mogelijk en wenselijk is, heeft het kabinet aangegeven te bezien wat dit betekent voor de toekomstige energiemix en benodigde investeringen.
- Hierbij moeten dan alle aspecten rondom kernenergie worden meegewogen, inclusief draagvlak.

### **Krachtenveld Tweede Kamer**

- Het debat in de Tweede Kamer is sterk gepolariseerd t.a.v. kernenergie: VVD, PVV, CDA, FvD zijn voor kernenergie. Partijen op de linkerflank tegen.

#### **Uitvoering motie-Moorlag piekbelasting**

De Kamer heeft een motie van Moorlag aangenomen die vraagt om concrete beleidsvoorstellen uit te werken om piekbelasting te verminderen in overleg met netbeheerders. Vraag is hoe marktpartijen bij die uitwerking betrokken kunnen worden. Vraagstuk raakt immers ook producenten.

- Je kan aangeven dat het voornemen is om invulling te geven aan deze motie in de volgende netcapaciteitsbrief aan de TK die naar verwachting uitgaat begin 2021 – (als de AmvB n-1 in werking is getreden en Energiewet in consultatie is).
- Je kan aangeven dat deze brief zal worden afgestemd met stakeholders en dat inbreng van E-NL op dit punt uiteraard zeker welkom is.

#### **Mogelijke wijzigingen stimuleringsinstrumenten komend regeerakkoord**

Na vorig gesprek hebben wij bij bedrijven reacties gevraagd op financieren SDE via begroting ipv ODE-heffing. Reacties geven inzicht in voor- en nadelen. Naar aanleiding hiervan graag verder spreken over deze en mogelijke andere wijzigingen.

- Je kan aangeven benieuwd te zijn naar de reacties van bedrijven en de toelichting van ENL aanhoren.
- Je kan aangeven dat het IBO traject kijkt naar de kosten van de energietransitie, de verdeling van die kosten, en knelpunten/prikkels in de bekostigingssystematiek om daarmee beleidsopties voor het volgende kabinet uit te werken. Er wordt ook gekeken naar het omslaan van lasten via de energierekening en de ODE. Het IBO is op dit moment de knelpunten aan het identificeren en zal hiervoor ook externe partijen uitnodigen om mee te denken. 10.2.e zal hiervoor (deze week) een uitnodiging ontvangen. Vanuit het IBO is interesse in de reacties van bedrijven op bovenstaande vraag.
- De evaluatie van de ODE is ook van start gegaan. Dit gaat meer over het instrument zelf, maar zal ook de vrijstellingen en verdeling over elektriciteit/gas onder de loep nemen.

#### **Zorgpunten uitvoeringsoverleg Elektriciteit voor waarborgen doel 2030**

Het uitvoeringsoverleg Elektriciteit heeft een notitie met zorgpunten besproken voor halen doel in 2030. Gevraagd is om dat verder uit te werken. NVDE en Energie-Nederland hebben hiervoor een aanpak uitgewerkt (zie bijlage). Voorstel is om in elk geval voor verkorten doorlooptijden infrastructuur en projecten, CO2-vrij regelbaar vermogen en draagvlak een

pakket met aanvullende opties te ontwikkelen. Proces hiervoor nu in gang gezet en besproken met vertegenwoordigers uitvoeringsoverleg. Naast marktpartijen zijn ook EZK, IPO en VNG aangesloten.

- Je kan aangeven dat je de zorgen over de voortgang begrijpt maar dat het wat jou betreft belangrijk is om aanvullende acties zoveel mogelijk te stroomlijnen met bestaande processen. Dat wil ook zeggen dat voor het vinden van oplossing zoveel mogelijk bestaande overleggen benut worden.
- Mochten de zorgen over de 55%/extra opgave ter sprake komen, dan kan je aangeven dat:
  - 10.2.e en 10.2.e de opdracht hebben gekregen om uit te zoeken hoe de elektriciteitsvraag zich richting 2030 zal gaan ontwikkelen.
  - Dat dit een belangrijk stukje informatie met het oog op de vraag-aanbod discussie: het is onwaarschijnlijk dat we met extra aanbod uit zon/wind nog substantieel CO2 kunnen reduceren voor 2030, in ieder geval zolang de elektriciteitsvraag niet significant groeit.
  - De andere vier sectoren hebben voor het reduceren van CO2 meerdere opties. Elektrificatie en groene H2 uit NL zijn niet per definitie de beste of goedkoopste opties om hun CO2 te reduceren. Zo zijn bijvoorbeeld CCS, groen gas of de import van groene H2 voor hen mogelijk betere oplossingen die geen extra windmolens en zonneparken in Nederland vragen. Als elektrificatie of groene H2 uit NL wel de beste oplossing is, dan ontstaat van daaruit extra vraag en er een businesscase voor meer wind en zon.
- **Update vanuit EZK over voortgang gesprekken met Consumentenbond (over financiering Consumentenbond t.b.v. Geschillencommissie)**  
Kort besproken bij vorige bila van 10.2.e en Medy op 17 september. 10.2.e zou navraag doen bij DG Consumentenzaken.

Sinds begin 2020 hebben we nieuwe AV Warmte, in lijn met de aanpassingen Warmtewet per 1-1-2020. Helaas is het nog niet gelukt die tweezijdig vast te stellen bij de Geschillencommissie, met VEH en Consumentenbond. VEH en Consumentenbond weigeren overleg, vanwege discussie met EZK over hun financiering. Consequentie is dat de Geschillencommissie nu met verouderde AV Warmte werkt, die niet meer in lijn zijn met Wet. Diverse pogingen van ons bij VEH, Consumentenbond, Geschillencommissie, EZK en ACM hebben niets opgeleverd. In ons laatste contact met 10.2.e Geschillencommissie gaf 10.2.e aan dat gesprek EZK met Consumentenbond/VEH positief verloopt, maar nog wel maand kon duren. Met Geschillencommissie besproken dat wij overwegen brief te sturen naar hun bestuur om 'for the time being' onze Algemene Voorwaarden eenzijdig vast te stellen zodat proces verder kan.

#### **Ter info**

- **Plan energiesector baankansen**  
We brengen jullie graag op de hoogte van plan dat werkgeversvereniging WENB, Netbeheer Nederland en Energie-Nederland hebben gemaakt voor technische en groene baankansen in energiesector om daarmee perspectief te bieden aan mensen die hun werk dreigen te verliezen door coronacrisis. Komende 18 maanden komen naar verwachting bijna 3.000 vacatures bij netbeheerders en productiebedrijven beschikbaar om in te vullen. Aanpak richt zich op faciliteren van werk-naar-werktrajecten en waar nodig daarbij om- en bijscholing aan te bieden. Zie bijlage.

Je kan beginnen met het verzoek om te starten met agendapunt 3 over datagovernance en de energiewet. Hiervoor sluit 10.2.e (10.2.e) het eerste kwartier aan.

### 1. Samenhangend instrumentarium voor verdergaande CO2-reductie

Om tot verdergaande CO2-reductie te komen zal naar ons idee een sterke samenhang in instrumentarium cruciaal zijn. In gesprek horen we graag ook jullie reflectie hierop en at gedachten zijn. Tevens bespreken hoe ideeën uitgewisseld kunnen worden.

- Je kan ENL uitnodigen om hun ideeën hierover met ons te delen.
- Je kan aangeven dat hier met de verbreding van de SDE++ een eerste stap in wordt gezet en hier uiteraard aandacht voor is in de uitwerking van overig instrumentarium.

### 2. Verkiezingsprogramma's

Veel programma's zijn nu in concept gereed. We willen graag bespreken wat opvalt en wat dit zou kunnen betekenen voor formatie.

### 3. Energiewet en datagovernance

In de Energiewet moet de basis gelegd worden voor het beoogde 'afsprakenstelsel'. Ten aanzien van de nu bij ons bekende opzet willen wij het signaal afgeven dat wij zorgen hebben over de problemen die voortvloeien uit "het over een kam scheren van de wettelijke taak voor marktfacilitering met de overige wettelijke taken voor netbeheer". Op de laatste wil je geen inmenging, dat is duidelijk. Maar in onze optiek moet je voor de 'taak marktfacilitering' juist wel regelen dat de markt hier wat te zeggen heeft en er direct over meebeslist. Dat gegeven vormt juist de basis voor het afsprakenstelsel. Blijft marktfacilitering een exclusieve taak voor de netbeheerders, zonder directe inbreng/aansturing/toezicht (MFF, RvT BAS), met alleen wat 'window dressing' er omheen, dan vervalt ons inziens de basis onder het hele afsprakenstelsel.

**NB. Er is een separate notitie met toelichting over dit onderwerp bijgevoegd!**

Je kan aangeven dat:

- Energie NL een belangrijk punt aan snijdt. Artikel 4.9 en 4.10 zijn inderdaad belangrijke scharnierpunten tussen de publiek regels en de uitvoering (het 'hoe').
- We vanuit EZK we nog altijd achter het uitgangspunt staan dat het 'hoe' prima in de sector kan worden uitgewerkt, de wet- en regelgeving kent immers haar grenzen.
- In conceptteksten de taak van de gegevensbeheerder (vanwege het sectorbelang) al minder exclusief is dan bij andere taken
- Artikel 4.10 is bedoeld als de basis voor sectorale afspraken; indien deze suboptimaal is, dan dient deze basis waar mogelijk te worden aangescherpt.
- Deze extra check is in het gesprek op 9 november ook direct toegezegd; toezegging zullen we gestand doen, resultaat zal met sector worden besproken. EZK ziet nog ruimte.

Indien opportuun kan je de volgende lichte waarschuwing geven:

- Bij eventueel vastlopen 'datagovernance': alternatief kan suboptimaal zijn voor allen

- Benadrukken dat er gezamenlijk belang is bij een zo spoedig mogelijke Energiewet.

#### 4. Warmtewet

Graag even kort stil staan bij verdere stappen marktordening warmtewet. Op 17 november hebben we overleg, waar van onze kant een notitie van Allen & Overy wordt ingebracht over variant 3, die zeer grote risico's heeft voor onze sector. Voor voorwaarden rond variant 2 denken we die werkbaar te kunnen maken.

- Op 17 november is er een overleg geweest tussen EZK en ENL/warmtebedrijven. Daarbij is gesproken over de juridische notitie die Allen & Overy (zie bijlage) in opdracht van ENL heeft opgesteld, met daarin een aantal bezwaren tegen de organisatievariant van een warmte joint venture (die thans wordt uitgewerkt in het wetsvoorstel). Tijdens de bijeenkomst is een nadere toelichting gegeven op dit model. Dit heeft ervoor gezorgd dat ENL/warmtebedrijven een scherper beeld hebben van deze samenwerkingsvariant, maar de zorgen zijn nog niet volledig weggenomen.
- Een vervolgoverleg tussen Medy van der Laan en 10.2.e vindt plaats op donderdag 19 november (15:15 – 15:45).
- Bij dit agendapunt kan worden verwezen naar dit vervolgoverleg.

#### 5. Biomassa

Inmiddels is het draagvlak voor biomassa zodanig, dat investeerders nergens meer plannen gerealiseerd lijken te krijgen of zelfs afzien van het indienen van plannen. Dus het is voor de kabinetsbrief van 18 december wel erg belangrijk dat er duidelijk wordt gecommuniceerd over het belang van biomassa voor de warmtetransitie. Alleen zeggen dat biomassa nog tot jaartal 20xx subsidie krijgt is niet voldoende om investeerders én lokale bestuurders aan te zetten tot ontwikkelen van nieuwe biomassaprojecten.

- Je kan Medy bedanken voor het signaal.
- Het is zeker bekend dat de aanvragen voor SDE++ voor de inzet van biograndstoffen voor energietoepassingen teruglopen, net als bekend is dat er minder projecten daadwerkelijk gerealiseerd worden.
- U kunt aangeven dat we zeker het belang van biograndstoffen zien en blijven erkennen, maar dat we ook te maken hebben met de wensen van Kamer.

- **Aanwijzing energiesector als vitaal proces (n.a.v. avondklok)**
  - EZK heeft afgelopen maandag met Sam d'Ecury van Energie NL gesproken over hoe energie bedrijven tijdens de avondklok hun werkzaamheden zouden kunnen uitvoeren. Zoals bekend zijn een aantal bedrijven in de energie keten niet aangewezen als een onderdeel van de vitale processen. Dit kwam naar voren in eerste corona golf. Hierover is contact geweest met de NCTV en was het de bedoeling dat er een kamerbrief zou komen afgelopen september. Dat is tot op heden nog niet gebeurd. 10.2.e heeft namelijk aan de NCTV aangegeven dat de bedrijven in de volgende sectoren moeten worden aangemerkt als vitaal wanneer het de continuïteit van levering van energie betreft:
    - Warmte en elektriciteit: productie, vervoer, handel en gebruik
    - Gas en olie: productie, vervoer, handel en gebruik
  - Doordat meerdere bedrijven zoals Gasunie, NAM en Tennet met de problematiek zaten dat niet alles van hen in deze processen zat, heeft EZK besloten dat ze een bedrijfsbrief bij zich hebben waarin aangegeven wordt dat zij een onderdeel zijn van de continuïteit van levering van energie. In dezelfde brief staat ook dat wanneer zij vragen hebben contact opgenomen kan worden met de crisismanager energie van EZK.
  - EZK heeft Sam d'Ecury een kopie gegeven van de brief van de NAM en hem uitgelegd dat hij deze naast de download van JenV kan gebruiken. Tot op heden heeft dit kennelijk gewerkt. Er zijn nog geen vragen vanuit de politie of andere handhavers gekomen.
- **Controversieel verklaren voorstellen in Kamer**

Langslopen wat controversieel verklaard zou kunnen worden & eventuele implicaties

  - De relevantste dossiers die controversieel verklaard zijn:
    - o Elektriciteitswet (afbouw salderingsregeling)
    - o Brieven over KEV, Urgenda-vonnis, voortgangsoverleg KA, PBL-advies biograndstoffen
    - o Brieven n.a.v. rapport ENCO, kernenergie
- **Rapport Laura van Geest**

Wanneer te verwachten & indicatie van inhoud/implicaties

  - Het rapport verschijnt morgen (vrijdag 29 januari), daarna zal het op korte termijn worden besproken in het UO elektriciteit.
  - Eventueel zou je alvast het volgende kunnen delen:
    - o Het rapport formuleert 10 centrale beleidsvraagstukken waar een volgend kabinet antwoord op moet geven.
    - o Ten aanzien van de e sector is de aanbeveling dat nu al moet worden begonnen met het alloceren van fysieke ruimte voor CO2 vrije elektriciteit (m.n. wind op zee) richting 2050. Ruimtelijke inpassing is het bepalende factor in de mogelijke uitrol snelheid op het moment dat de vraag zich ontwikkelt.
    - o Daarnaast doet het rapport aanbevelingen op het gebied van infrastructuur en waterstof.
- **Brief warmte aan Minister (t.k.n.)**

Energie-Nederland is voornemens om binnenkort een brief te sturen aan de Minister over de concept Warmtewet 2. ENL vindt dit van belang om een aantal zorgpunten te benoemen en hoopt zo een bijdrage te kunnen leveren aan het maatschappelijke debat. ENL verwacht deze brief binnen twee weken gereed te hebben zodat deze betrokken kan worden in de voorbereiding van het bestuurlijk overleg met VNG, IPO en UvW.

  - U kunt aangeven dat het nuttig is als ENL deze brief stuurt zodat EZK naast de positie van VNG/IPO/UvW en ACM ook de positie van warmtebedrijven op een goede manier kan meenemen in zijn afweging
  - U kunt aangeven dat het nuttig is als ENL in deze brief een handreiking doet naar het maatschappelijke debat en in de toonzetting van de brief rekening houdt met haar positie (reputatie) in de maatschappelijke discussie
  - U kunt aangeven dat u morgen (vrijdag) met medeoverheden spreekt over het wetstraject
  - U kunt aangeven dat u voornemens bent om de minister te adviseren het wetsvoorstel als demissionaire minister verder in procedure te brengen
- **Kennismaking met nieuwe Minister?**

- Als een kennismaking wenselijk is kan er via jouw secretariaat contact gezocht worden met het secretariaat van MEZK, maar voor het verkiezingsreces lijkt sowieso niet haalbaar.
- **Ter info: schuldenproblematiek kinderopvangtoeslag**  
We zijn in gesprek met Financiën naar aanleiding van verzoek om bijdrage te leveren aan oplossen dan wel kwijtschelden van schulden bij gedupeerden kinderopvangtoeslag.  
Verdere toelichting tijdens gesprek

## 1. Vertrek en opvolging van Medy als 10.2.e (per 1 aug)

### 2. Warmtewet:

Graag even laatste stand van zaken bespreken. We hebben begrepen dat EZK de komende tijd in wetstraject kijkt naar:

- vraag die aan de landsadvocaat gesteld gaat worden, over de noodzaak voor gemeenten om een non-discriminatoire proces te doorlopen om te komen tot de keuze voor een partij die de infrastructuur voor warmte gaat aanleggen en beheren
- workshop voor bestuurders uit VNG-achterban om met hen te bespreken welke waarborgen het wetsvoorstel bevat voor o.a. tarieven, kavels verduurzaming, investeringsplannen, etc.

Vraag: kunnen wij hier een bijdrage aan leveren?

U kunt aangeven dat:

- wij in goed overleg zijn met VNG/IPO
- wij een workshop met bestuurders organiseren over de mogelijkheden die gemeenten op basis van het wetsvoorstel hebben om te sturen op het warmtebedrijf
- wij afgesproken hebben juridisch advies te vragen aan een gezaghebbende partij om zeker te stellen dat het Europees rechtelijk niet mogelijk is om een voorkeur uit te spreken voor een publiek of gemeentelijk warmtebedrijf
- dit uiteindelijk een politieke vraag is die vanwege het demissionaire kabinet op dit moment niet beantwoord kan worden
- het standpunt van ENL duidelijk is en dat wij hun zorgen over behoud van het non-discriminatoire karakter van de procedure begrijpen
- wij op dit moment geen mogelijkheid zien voor een verdere bijdrage vanuit ENL
- wij hun op de hoogte zullen blijven houden van de ontwikkelingen

### 3. Formatie: verkennend rondje van beide kanten

### 4. Voorbereidingen Europese Commissie voor Green Deal

Graag even bespreken in hoeverre EZK betrokken is bij voorbereiding door Commissie van voorstellen die deze zomer moeten verschijnen. Waar zitten gevoelige onderwerpen? Wij zien er in elk geval twee: biomassa en gebouwde omgeving onder het ETS brengen. Kunnen we daarbij helpen en zo ja: hoe?

Wij kunnen even kort terugkoppeling geven van een gesprek dat we met Diederik Samsom hebben gehad op zijn verzoek over biomassa.

U kunt afwachten wat mw. van der Laan inbrengt bij dit agendapunt en eventueel aangeven dat:

- We ons voorbereiden op de Europese discussie over Green Deal voorstellen, waaronder EED/RED en dat we open staan voor contact met en uitwisseling van ideeën met EN voorafgaand en tijdens het onderhandelingsproces.

Passief:

- De EC is momenteel bezig met het zogenaamde fit-for-55 pakket met voorstellen om 55% CO<sub>2</sub>-reductie te realiseren in 2050;
- Hieronder vallen de wetgevingsherzieningen van de Hernieuwbare Energierichtlijn (REDII) en Energiebesparingsrichtlijn (EED);
- Voor deze trajecten zijn een kernteam en stuurgroep (op MT niveau) opgericht in samenwerking met I&W en BZK;
- Daarnaast zijn er twee Plannen van Aanpak opgesteld en is er een start gemaakt met het bepalen van de Nederlandse inzet, het krachtenveld en acties van beïnvloeding;
- Een eerste actie van beïnvloeding is het schrijven van position papers over de REDII en EED, welke naar verwachting in april gedeeld zullen worden met de Europese Commissie;
- Hierin staat de inzet beschreven op de voor Nederland belangrijkste thema's van de richtlijnen, bijvoorbeeld biomassa en gebouwde omgeving, maar ook waterstof, transport, warmte en koude, en CC(U)S;
- Zodra er meer inzicht is in het krachtenveld zullen ook verdere beïnvloedingsacties bepaald worden, zoals via de Energieraad of bilaterale overleggen op specifieke thema's.

Over de **gebouwde omgeving onder het ETS** brengen kunt u eventueel aangeven dat:

- CE Delft momenteel onderzoek doet naar wat de gevolgen van een dergelijke uitbreiding van het ETS voor NL zouden kunnen zijn en of die het halen van de Europese klimaatdoelen dichterbij brengt. Ook kijkt men naar de gevolgen voor Nederlandse huishoudens en bedrijven. Deze studie zal binnenkort gereed zijn.



- We hebben nog geen goed beeld van hoe de diverse EU lidstaten in deze discussie staan en dus ook niet van de haalbaarheid van het idee. Ook hebben we zelf nog geen positie ingenomen omdat we de exacte voorstellen willen afwachten en de gevolgen voor Nederland in kaart willen brengen.
- EZK werkt nauw samen met BZK op dit dossier. Indien Energie Nederland daar behoefte aan heeft kan er een afspraak worden gemaakt om hier in meer detail over verder te praten.

Over **biomassa** kunt u de terugkoppeling aanhoren (zie hieronder) en eventueel aangeven dat:

- U de voorstellen van 10.2.e ook gehoord heeft, maar een positie af wil laten hangen van het totale Fit for 55-pakket, dat naar verwachting 30 juni door de Europese Commissie gepresenteerd wordt.

#### *Toelichting biograndstoffen in REDII*

- Mw. Van der Laan zal u een terugkoppeling geven over het overleg dat zij 17 februari 2021 had met Diederik Samsom. Belangrijke punten voor EnergieNL zijn:
  1. ETS uitbreiden naar gebouwde omgeving. EnergieNL is daar geen voorstander van;
  2. Inzet van biograndstoffen voor warmte-toepassingen. Op dit punt heeft 10.2.e een aantal zaken aangegeven die nieuw waren voor EnergieNederland:
    - a. Commissie wil de criteria voor biomassa scherper in RED II, gericht op een win-win die in lijn is met JRC-rapport: goed voor economie, goed voor energie en goed voor biodiversiteit.
    - b. Incentives enigszins terugschroeven. Dat betekent: 1. wat lagere subsidies; 2. mogelijk aanpassing ETS (via accounting regels LULUCF, wat nu niet optimaal werkt; in praktijk zou het worden: ETS-factor voor geïmporteerde biomassa van buiten EU groter dan nul; dit voorstel wordt nu meegenomen in de impact assessment).
- Het aanpassen van de ETS-factor voor geïmporteerde biomassa betekent dat deze factor nul zal blijven voor duurzame biomassa uit de EU, maar groter dan nul zal zijn voor duurzame biomassa uit bv. de VS en Canada. 10.2.e heeft dit idee ook opgebracht tijdens het meest recente overleg dat u met hem had.
- Richting 2050 zal de vraag naar duurzame biomassa toenemen;
- Dit onderschrijft het belang om in te zetten op een verantwoorde en hoogwaardige omgang met duurzame biograndstoffen;
- Daarom zet Nederland in op het volgende:
  - Tijdsige afbouw van de stimulering van laagwaardige toepassingen zoals elektriciteit en warmte;
  - Transitiegerichte toepassingen en investering in alternatieven in sectoren waar op middellange termijn geen alternatieve beschikbaar zijn zoals lucht- en scheepvaart;
  - Opschaling van hoogwaardige toepassingen zoals de chemie.
- Daarnaast zet Nederland in op beter voorgeschreven, robuuste en uniforme systemen voor certificering, verificatie en publiek toezicht worden meegenomen;
- Ook dient er een goede interactie te zijn met andere Europese wetgeving die herzien wordt en raakvlakken heeft met dit dossier (zoals herziening EU-ETS).

#### *Gebouwde omgeving in REDII*

- In lijn met het Klimaatakkoord is Nederland voorstander van het creëren van de mogelijkheid voor lidstaten om fossiele brandstofinstallaties op termijn uit te faseren in de gebouwde omgeving;
- Nederland ondersteunt maatregelen om de vervanging van fossiele brandstofinstallaties door hernieuwbare verwarmingssystemen in de gebouwde omgeving aan te moedigen;
- Nederland is voorstander van eisen voor een minimale hoeveelheid hernieuwbare energie bij nieuwbouw en bij ingrijpende renovatie. Deze zijn er nu ook al;
- Als het aan Nederland ligt, lopen eisen op gebouwniveau via de Energy Performance Building Directive (EPBD), of op zijn minst in lijn met (de herziening van) de EPBD en (de herziening van) de EED. Op die manier ontstaat er meer helderheid over enerzijds sturing op hernieuwbare energie via gebiedsmaatregelen (via de RED) en anderzijds sturing op hernieuwbare energie via gebouwmaatregelen (via de EPBD).

#### **5. IBO financiering energietransitie: wanneer is die te verwachten en is er alvast op hoofdlijnen iets te zeggen over uitkomsten?**

- Verzending aan de TK is nu voorzien in de week van 12 april.
- Er is voor verzending helaas niet veel te zeggen maar het onderzoek heeft gekeken naar (het verlagen van) de totale kosten van de energietransitie, of de prikkels juist staan en hoe de lasten (kunnen) worden verdeeld.

## Geannoteerde agenda voor bila met Medy van der Laan (ENL)

22/06/2021 – 11.00

### 1. Voorstel bijmengverplichting duurzaam gas

Bij het voorstel onderscheiden wij groen gas en waterstof.

- Groen gas: vooral belangrijk om juridische risico's goed te onderzoeken. Energie-Nederland vindt dat maatregel niet zou mogen leiden tot het afdekken van de verplichting via certificaten uit het buitenland. De juridische haalbaarheid van een beperking tot Nederlandse certificaten lijkt ons onzeker gezien eerdere rechtszaken in Europees verband (waarbij het om stroomcertificaten ging).
- Waterstof. Zijn we zeer terughoudend over.

### Groen gas

- In de Routekaart Groen Gas is aangekondigd dat EZK naar een bijmengverplichting zou kijken waarbij energieleveranciers verplicht worden een bepaald percentage van hun fossiele aardgaslevering in te vullen met groen gas. Er is toegezegd dat de Kamer dit jaar geïnformeerd wordt over de voortgang van de analyse van voor-/nadelen van een bijmengverplichting.
- Wij zien – net als ENL – het risico dat een Nederlandse verplichting ingevuld zou kunnen worden door buitenlandse GvOs. Deze GvOs leiden niet per se tot additionele productie in Europa (laat staan in NL) en tellen bovendien op dit moment niet mee voor onze nationale CO2-doelstellingen.
- Op dit moment zijn we daarom bezig om twee juridische punten nader uit te zoeken: 1) of en hoe buitenlandse GvOs geweerd kunnen worden onder een Nederlandse steunregel en 2) of en hoe buitenlandse GvOs wel mee kunnen tellen in de nationale CO2-boekhouding.
- De uitkomsten van deze analyse zullen maatgevend zijn voor het vervolg van de bijmengverplichting. Mochten buitenlandse GvOs geweerd kunnen worden onder de bijmengverplichting, dan wil dit overigens niet onmiddellijk zeggen dat die keuze ook gemaakt wordt. Daarover zal dan o.b.v. voor- en nadelen een keuze gemaakt worden.
- Parallel onderzoeken we op dit moment de maatgevingsopties (volume van de verplichting; sectoren onder de verplichting; etc).
- We hebben begrepen dat ENL werkt aan een position paper over een bijmengverplichting: wij gaan graag (vóór publicatie) op medewerkerniveau het gesprek aan over deze paper!

### Waterstof

- Ik heb de beleidsmatige en markttechnische aspecten van een verplichte bijmenging in het aardgasnet verkend. Mijn eerste bevinding is dat het stimuleren van de productie van groene waterstof met een verplichting tot fysiek bijmengen maar beperkt kan bijdragen aan de beoogde 3 tot 4 GW aan elektrolyzers in 2030. Dit komt met name doordat de volumes waterstof die wettelijk mogen worden bijgemengd in de landelijke en regionale gasnetten beperkt zijn, zelfs na verruimen van het maximumpercentage in regionale gasnetten van 0,5% naar enkele procenten.
- Daarnaast geven marktpartijen aan dat met het bijmengen van waterstof waarde verloren gaat omdat waterstof in pure vorm een hogere marktwaarde heeft.
- Los van een verplichting kan het overigens wel zo zijn dat een verruiming van de maximaal toegestane percentages in de regionale aardgasnetten in sommige situaties meerwaarde heeft. Daarom onderzoek ik momenteel wat de (juridische) voorwaarden zijn voor waterstofbijmenging en een verruiming van de maximaal toegestane percentages waterstof in de regionale aardgasnetten.
- Mijn tweede bevinding is dat een administratieve verplichting (op basis van certificaten) waaraan kan worden voldaan door zowel bijmengen als levering van pure waterstof aan eindverbruikers in potentie een geschikt opschalingsinstrument kan zijn. Aandachtspunt van zo'n verplichting is of deze tot voldoende investeringszekerheid leidt voor bedrijven die groene waterstof gaan produceren. Ik zal een dergelijke administratieve verplichting daarom als mogelijke optie betrekken bij het verder vormgeven van het instrumentarium voor opschaling en uitrol.

### 2. Warmtewet 2: stand van zaken na advies landsadvocaat en na BO van 7 juni

Welke vervolgstappen voorziet EZK? Relatie met formatieproces? Wat verwacht EZK van de 'warmtenotitie' met 3 modellen die ACM-advies begin juni had willen opleveren? De drie modellen: integraal bedrijf, gesplitst model met 1 leverancier; gesplitst model met meerdere leveranciers. Wat kan Energie-Nederland in komende proces voor/met EZK doen?

### Bestuurlijk traject/vervolg wetstraject

Je kunt aangeven dat:

- De Warmtewet niet op de agenda stond van het BO van 7 juni maar is doorgeschoven naar het BO van 6 juli. Dit vanwege de benodigde afstemming met de achterban bij VNG en IPO.
- De Landsadvocaat recent het onderzoek heeft afgerond over de vraag of gemeenten een samenwerkingsvariant voor mogen schrijven voorafgaand aan de aanwijzingsprocedure. De Landsadvocaat heeft bevestigd dat dit (Europees)rechtelijk niet mogelijk is.
- Deze conclusie van de Landsadvocaat de zorgen bij gemeenten niet wegneemt. Gemeenten willen graag een in hun ogen betrouwbare (publieke) partner willen selecteren. Het huidige wetsvoorstel maakt dat niet mogelijk. Vanwege de non-discriminatoire selectieprocedure is de uitkomst onzeker.
- Het lijkt dus waarschijnlijk dat het huidige wetsvoorstel niet op steun kan rekenen van gemeenten en dat we ons, gelet op de belangrijke rol die gemeenten spelen in de wijkaanpak, moeten gaan beraden op alternatieven. Het zou nuttig zijn als ook warmtebedrijven (*eventueel gezamenlijk met NBNL – die suggestie deed Ernst Japikse, Ennatuurlijk, onlangs in gesprek met jou*) gaan nadenken over alternatieven waarmee de zorgen van gemeenten beter ondervangen kunnen worden en waarmee de publieke belangen worden gediend.
- De ambtelijke voorbereiding van het wetsvoorstel hierdoor niet stil komt te liggen. Parallel hieraan blijven we werken aan het finaliseren van de overige onderdelen van het wetsvoorstel (die niet ter discussie staan). Er wordt naar gestreefd om het wetsvoorstel kort na de zomer gereed te hebben. Wij zullen de Kamer na het BO informeren over de actuele stand van zaken.

#### ACM-advies

Je kunt aangeven dat:

- De maatschappelijke discussie over de marktordening bij warmte ook voor ACM aanleiding was om een notitie hierover te schrijven. De notitie is op eigen initiatief van de ACM gemaakt.
- Het ACM-advies wordt naar verwachting op 23 juni gepubliceerd.
- Het advies bevat zoals bekend drie modellen: 1. Een integraal model, zonder uitbesteding of joint-venture 2. Een gesplitst model met een netbeheerder en één warmteleverancier en 3. Een gesplitst model met een netbeheerder en meerdere warmteleveranciers. ACM spreekt geen voorkeur uit voor één van de modellen maar brengt de voor- en nadelen vanuit haar perspectief in kaart. ACM hoopt daarmee een bijdrage te leveren aan de discussie over de marktordening.
- Gelet op de discussie met gemeenten is het voor ons waardevol om kennis te nemen van het perspectief van ACM

#### 3. Biomassa, on-controversieel verklaren van afbouwpad?

Op 10 juni in Commissiedebat heeft Henri Bontenbal (CDA) aan Staatssecretaris Dilan Yesilgöz gevraagd om afbouwpad on-controversieel te verklaren. D66 was daar positief over. STAS zei dat dat aan de kamer was. Maar waarschuwde dat ze dan niet nu binnen een paar weken een afbouwpad heeft. Hoe kijkt EZK tegen deze mogelijke wending aan.

- Voorafgaand aan het CD van 10 juni is een brief naar de Kamer gestuurd waarin we aangeven de motie Van Esch uit te voeren door lagetemperatuurwarmte met houtige biograndstoffen voor dit jaar uit de SDE++ te halen.
- In het debat is inderdaad geopperd om de brief niet meer controversieel te verklaren, maar dit vraagt wel actie van de Kamer. Tot op heden heeft de Kamer (naar ons weten) geen stappen gezet om het afbouwpad ook daadwerkelijk niet meer controversieel te verklaren.
- Mocht de Kamer hier wel toe besluiten, dan zal een afbouwpad niet binnen enkele weken beschikbaar komen. De bottleneck hierbij is politieke besluitvorming. Het schrijven van een afbouwpad is relatief snel te doen, maar het bereiken van overeenstemming zal gezien de scherpe politieke tegenstelling lastig zijn.
- De rapporten van PBL en TNO geven aan dat stoppen met het afgeven van subsidies aan houtige biograndstoffen voor LT-warmte vóór 2030 onverstandig is, omdat het de transitie duurder en minder haalbaar maakt. Tegelijkertijd is er naar verwachting politiek bijzonder weinig draagvlak om pas in 2030 te stoppen. Dat maakt besluitvorming complex.

4. Gamechangers onderzoek

Eerder aan de orde geweest in bila. Energie-Nederland is erg benieuwd naar de voortgang.

Medy van der Laan heeft in haar gesprek met jou aandacht gevraagd voor voorbereiding van het energiesysteem op 'game changers'. Je zou het volgende tegen haar kunnen zeggen:

- De collega's van energie-innovatie zijn je dankbaar voor je input en het gesprek dat je hebt gevoerd over 'game changers' (het steunen van disruptieve innovatie, outsiders maar ook versnelde doorontwikkeling waar mogelijk), zowel met mij als met de energie-innovatie-collega's. Je hebt ons nog verder aan het denken gezet over hoe we energie-innovatie nog beter kunnen doen. Missen we met onze huidige insteek iets significant? Waar kan innovatie een bijdrage leveren, waar het dat nu nog niet doet?
- Belangrijkste doel is: welke rol kan innovatie spelen om de doelen voor 2050 te realiseren. We hebben de afgelopen jaren inderdaad de focus gehad op 2030. Ook 2050 komt steeds dichterbij en het is niet evident hoe we het laatste en lastigste deel van de klimaatopgave voor elkaar gaan boksen. Innovatie kan en moet ons daar in helpen om de mogelijkheden te genereren die we nodig hebben.
- We voeren daar de komende weken gesprekken over intern om hier meer zicht op te krijgen. Op basis daarvan maken we een meer gedetailleerd plan van aanpak dat naar verwachting vlak na de zomer gereed zal zijn. We weten je zeker te vinden om eventueel nog eens te sparren over dit traject.

5. Consumentenbond

N.a.v. eerdere mail van Medy aan 10.2.e over de suggestie om de Consumentenbond aan te spreken op onafhankelijkheid bij (energie)veilingen en andere voorkeurproducten met korting, etc.

6. Beeldvorming rond energietransitie en RES'sen, zoals bijvoorbeeld [Open brief NLVOW Moratorium voor wind op land](#)

Hoe kunnen we elkaar (nog meer) steunen en versterken bij verminderen/wegnemen negatieve beeldvorming? In aanvulling op campagnes, zoals <https://www.iedereendoetwat.nl/> en NVDE-campagne <https://www.nvde.nl/nvdeblogs/open-energie-dag/>, die Energie-Nederland ook steunt.

U kunt aangeven dat het altijd een goed idee is om samen te werken en campagnes zoals de "Daar krijg je energie van"-campagne via meerdere kanalen en met meerdere doelgroepen te delen. Dit initiatief wordt momenteel ook vanuit 10.2.e 10.2.e ) al goed opgepikt en zij zijn nauw betrokken.

Basisinformatie voor iedere inwoner van NL is een belangrijk onderdeel zijn van de communicatie aanpak op de lange termijn. Het helpt als de sector deze basis informatie die vanuit ons beschikbaar wordt gesteld in beeld brengt en aanvult met goede voorbeelden. Zo leveren we allemaal een bijdrage vanuit onze eigen rol en verantwoordelijkheid.

Voor wat betreft de geluiden vanuit de Kamer over het instellen van een moratorium voor wind op land, kunnen wij kort zijn: In het Klimaatakkoord is een ambitie afgesproken voor tenminste 35 TWh in 2030. Vanwege de mogelijkheid dat er richting de uitvoeringsfase nog om allerlei redenen zoekgebieden af kunnen vallen, blijft het nodig dat wij werken met een bandbreedte die hoger uitvalt dan de 35 TWh die noodzakelijk is. Hierbij ontkomen wij niet aan wind op land.

7. Personele wisselingen bij Energie-Nederland.

Korte mondelinge toelichting.